

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XVII. An primus homo in statu gratiæ creatus fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

statu innocentiae non indigeret homo vfu animalium ad sustentationem vitae, quia ex fructibus terrae sufficienter, & sine solitudine, ac labore sustentaretur. Item non vteretur homo lan⁹, aut pellibus animalium ad corporis tegumentum, quia in eo statu vestibus non indigeret. Item neque vteretur animalibus ad vehiculum, vt ait D. Thom. dicta q. 91. propter corporis robur, & quia fortasse non multum peregrinaretur, neque cum labore, & defatigatione corporis nimium ambularet. In his ergo v⁹ibus excedit nunc vfu huius domini in hominibus lapsis. At verò altera pars declaratur, quia homines vterentur his animalibus vel ad vsum scientiae, vel ad eleuandum mentem in Deum, & laudandum illum ex illorum cognitione, & consideratione, vel ad honestam animi recreationem, & iucunditatem, vt D. Thomas eodem loco docet. Hic autem vfu ex suo genere nobilior est, & in illo statu altiori modo exerceretur. Quod intelligendum est ex vi status, & communiter, seu regulariter loquendo: nam per auxilia diuinae gratiae fortasse datum est aliquibus hominibus in hoc statu naturae lapsae, vt in hoc vfu creaturam multos etiam homines status innocentiae exceperint. Ex his verò oriebatur questio, an in statu innocentiae futurus fuisset vfu carnis. Item an futura essent particularia dominia, & rerum diuisio. Sed haec tractabuntur melius infra lib. 5. explicando totum illum permanentem statum sub illa hypothese, si primi homines non peccauerint, nunc enim, vt dixi, solum de statu primorum hominum agimus.

CAPVT XVII.

Vtrum primus homo in statu gratiae creatus fuerit.

HAecenus solum explicauimus naturales perfectiones, quas homines in creatione sua acceperunt, & quadam dona, seu beneficia Dei illis super addita ad supplendos, vel cauendos aliquos defectus, homini in pura natura spectato connaturalis, quae dona homini dari possent, illique indigeret, etiam ad supernaturalem finem, & gradum non eleuaretur. Imò etiam de facto aliqui Theologi putant, ita fuisse hominem creatum in statu, quem vocant integritatis, & innocentiae naturae, sine intrinseca eleuatione ad statum gratiae, quauis non negent ex diuina intentione, seu ordinatione Dei extrinseca ad supernaturalem finem fuisse creatum. Quia verò ad illum finem non peruenit homo, nec peruenire potest sine habitibus, & actibus gratiae: ideo videndum superest, an etiam haec supernaturalia dona primo homini collata fuerint, & quando illa receperit.

In quo puncto in primis supponimus tanquam de fide certum, Adam ante lapsum gratiam sanctificatam habuisse, ita videtur aperte docere Concil. Araucic. II. dicens in can. 19. *Natura humana etiam fuit illa integritate, in qua est condita permaneret, nullo modo seipsam creatore suo non adiuuante, seruaret.* Vnde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire, quam accipit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit. Igitur ante lapsum habuit naturam humanam in primo parente salutem gratiae. Idem definire videtur Concil. Trid. sess. 5. can. 1. vbi sic inquit, *Siquis non confitetur primum hominem Adam cum mandatum Dei in Paradiso fuisse transgressum statim sanctificantem sanctitatem, & iustitiam in qua constitutus fuerat, amisisse, &c. anathema sit.* Vbi particula constitutus, in rigore non significat idem quod conditus, seu creatus, sed solum indefinitè, quòd ante peccatum iam esset gratiam adeptus. Sicut in can. 2. subiungit Adam acceptam à Deo sanctitatem, & iustitiam perdidisse, & sess. 6.

cap. 7. dicit homines in iustificatione accipere veram, & Christianam iustitiam, quam Adam sua inobedientia sibi, & nobis perdidit. & haec fuit antiqua, & communis Patrum traditio, vt constat ex August. Ex Patribus lib. 6. Gen. ad litt. cap. 24. vbi ait, nos renouari per Christum, quia recipimus, quod perdidit primus homo & infra, *Renouamur, ergo spiritu mentis nostri secundum imaginem eius, qui creauit nos, quam peccando Adam perdidit, id est, deformauit gratiam amittendo.* Vnde addit cap. 26. *Vide ergo quid sequatur. Inuente nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis: ecce quod perdidit Adam per peccatum.* Et lib. 14. de Ciuit. cap. 10. describens statum primi hominis ante peccatum dicit, in eo fuisse amorem in per turbatum in Deum, & deustationem tranquillam peccati, ac denique habuisse cuiusdam felicitatis statum: & lib. de correptione & gratia c. 11. *Quid ergo. Adam non habuit gratiam: imò vero habuit magis, & lib. 11. Gen. ad litt. cap. 13. post peccatum intrinsecus gratiam deserente, & idem lib. 4. contr. Iulian. c. 16. & alia loca in sequenti puncto referemus.*

Sic etiam Ambr. lib. 6. Exaemer. cap. 7. illa (inquit) anima à Deo pingitur, quae habet in se virtutem gratiam renouantem, splendoremque pietatis. Illa anima bene picta est, in qua est splendor gloriae, & paternae magis substantiae. Secundum hanc imaginem, quae refulget patris a patre, facta est Adam ante peccatum. Et lib. 4. Epist. epist. 30. ad Sabinum, Adam (inquit) ante peccatum nudus erat, sed nudum se nesciebat, quia erat indutus virtutibus. Et Epist. 31. ad eundem. Solus erat Adam, & non est prauaricatus, quia mens eius adheret Deo. Et lib. de Parad. cap. 13. de primis hominibus ait, ante peccatum nudi erant, sed non sine virtutum integritate. Et lib. de Noe & Arc. c. 30. Adam (inquit) reus amicitiae sapientiae & iustitiae mandatorum, cuius prauaricatione nudatus, nudum se vidit, &c. Et lib. 2. Epist. epist. 13. ad Marcel. de Adamo inquit, agnosce te nudum, quia bona indumenta fidei perdidisti. Et infra dicit amisisse peccando incolarum Paradisi gratiam Christi. Et similia habet lib. de Elia, & Ieiunio, cap. 4. & lib. 7. in Luc. cap. 10. explicando parabolam de homine, qui incidit in latrones, qui de se solauerunt cum seminuere relicto. Quam explicat de Adamo, qui in essentia beatitudine fruebatur, priusquam incidere in latrones, id est, vt exponit, Angelos tenebrarum qui despoliant, quae acceperunt indumenta gratiae spiritualis. Et adiungit, Caue ergo ne ante nuderis, sicut Adam nudatus est. Item Cyprian. l. de Bon. patient. dicit, *consummari nos calisti naturae reparatos si similitudo diuina, quae peccato Adam perdidit, manifestetur, & luceat in nobis, vbi per similitudinem diuinam gratiam intelligit, sicut multi alij Patres exponunt verba illa, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Scilicet, ad imaginem per naturam, & similitudinem per gratiam.* Vnde inferius circa finem libri iterum inquit, *Ad contra caeleste praeceptum cibis lethalis impatiens in mortem cecidit, nec acceptam diuinitus gratiam patientia custode seruauit.* Idem sentit Tertull. lib. de Patient. c. 5. dicens de Adamo, *Innocenserat, & Deo de proximo amicus, & Paradisi colonus.* Praeterea Irenaeus lib. 3. contra haeres. c. 20. in eodem sensu dixit Christum salutem nobis praestitisse, vt quod perdidimus in Adam, id est, secundum imaginem, & similitudinem esse Dei, hoc in Christo Iesu recipere. Et cap. 37. clarius dicit amisisse Adam per inobedientiam quam habuit ab Spiritu sanctitatis stolam. Quod prius significauit Dionys. c. 3. de Eccles. hierarch. in tertia eius parte versus finem, & sic etiam dixit Basil. lib. de Spiritu sancto. c. 15. quod per Spiritum sanctum datur in Paradisum restitutio. Et prius dixerat, Christum venisse, vt homo veterem illam adoptionem, qua in filiis filiorum ascitus fuerat, recipiat. Vbi sine dubio veterem adoptionem vocat eam, quae in Adamo primitus facta est. Et sic etiam dicit Cyrillus. l. 1. in Ioan. cap. 15. Adam propter transgressionem gratia fuisse nudatum. Et Anast. Synait. l. 10. in Exaemer. dicit, Adam

ante transgressionem fuisse totum lucidum, Disformem, & imaginem quandam Deo similem. Quas perfectiones non nisi gratia sanctificans animæ præbet. Et Moyses Barcephala lib. de Parad. p. 1. cap. ult. non longe à principio quatuordecim benedicta, quæ Deus Adamo in Paradiso contulit, numerat, ex quibus nonnulla donum gratiæ indicant, nam in 6. ait, *Admisit ipsum veluti in suam familiam, aciem, ut ea se pro arbitrio obiectaret, meditationibus, contemplationibusque diuini vacans, & indulgens.* Et in 8. quod maxima ipsum sapientia induit. Et in 9. quod prophetia dona in ipsum contulit. Nam licet hæc dona interdum separentur à gratia, tamen quando ex peculiari fauore, & beneuolentia conferuntur, statum gratiæ supponunt. Et simile est, quod 12. loco ponit, dicens: *Ita ipsum Adamum comparauit, ut animo, & intelligentia sua, Angelis esset familiaris.* Vnde Chrysost. homil. 16. in Gen. dicit, hominem in Paradiso habuisse angelicum quandam statum, & nisi gloria fuisse amictum, & in summo fuisse honore, & nihil minus prope modum Angelis ipsis habuisse. Vnde & Angelum terrestrem vocat, quem malus Angelus inuidit, & ideo magna usus est machinatione, ut ipsum gratia Dei priuaret: & sæpius ibidem repetit, propter peccatum fuisse honore maximo priuatum, a gratia Dei abalienatum, & superna gratia amictu nudatum. Et in sequenti assertionem plura alia referemus non solum ex Patribus, sed etiam ex Scriptura, quæ hanc partem à fortiori confirmant.

4. Ratione solum potest hæc veritas ostendi ex conuenienti ordine diuinae prouidentie. Et in primis sumi potest argumentum à simili ex prouidentia circa Angelos, etiam malos, quos Deus prius in gratia constituit, quæ peccarent, ut superiori tractatu lib. 5. cap. 4. ostensum est: ergo idem credendum est fecisse cum humana natura. Probatur consequentia, tum quia illam aquauit angelicæ in termino, seu in statu patriæ quoad substantiam beatitudinis: ergo debuit etiam æquare in viæ statu, quoad substantiam gratiæ: tum etiam quia licet natura angelica sit excellentior natura humana, est magis indigens, & ex hac parte debuit magis in via sanctificari, tum denique quia voluit Deus creare hominem in quodam beatifico statu, quâvis ratio patiebatur, sicut etiam Angelos creauit, ut latè discitur Aug. in lib. 11. de Ciuit. & lib. 11. de Gen. ad lit. quod etiam significauit Chrysost. primum hominem appellando *Angelum terrestrem*, sicut etiam Nazianz. loco statim citando, *aliud angelum* vocat. Secunda congruentia sumi potest ex Aug. lib. de corrept. & grat. cap. 10. & 11. ubi ait, Deum sic ordinasse Angelorum, & hominum vitam, ut in ea prius ostenderet, quid eorum liberum arbitrium, deinde quid posset sua gratia beneficium. Quod necessarium intelligendum est de libero arbitrio sufficienter per gratiam instructo, & adiuto, ut supra dixi, quia sine gratia nihil potest liberum arbitrium in ordine ad supernaturalem finem. Vnde in initio cap. 11. addit: *Quid ergo, Adam non habuit Dei gratiam? Imo vero habuit magnam.* Ut ergo iustum, & æquum esset experimentum, debuit libero arbitrio adiungi gratia in ipso certamine, seu in statu viæ. Vnde consequenter ait Aug. *Istam gratiam non habuit homo primus, quam nunquam vellet esse malus, sed sane habuit, in quasi permanere vellet, nunquam malus esset; & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset.* Et infra, *Nec ipsum ergo Deus sine sua gratia esse voluit, quam reliqui in eius libero arbitrio, quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem nihil est, nisi adiuuetur ab omnipotenti bono.* Et hanc rationem indicauit Tertull. lib. 2. contra Marcionem cap. 5. dicens, *Hunc statum, (scilicet primi hominis) confirmant etiam ipsa lex: tunc à Deo posita, non enim poneretur lex ei, qui non haberet obsequium debitum legi in sua potestate.* Vnde licet præcipue intendat probare

Secunda.

Effugium præcluditur.

potestatem liberi arbitrii, quia verò liberum arbitrium sine gratia non sufficit, idem consequenter de gratia, ratio probat. Posset autem quis dicere, rationem hanc rectè probare de auxiliante gratia, non vero de habituali, & sanctificante. Respondetur auxiliantem gratiam non dari conaturali modo, nisi ratione habitualis, & sanctificantis gratia præexistens, & consequenter non dari per se loquendo, nisi ratione illius, licet aliquando ex accidenti detur in ordine ad illam, & ideo in prima institutione non debuit gratia auxilians à sanctificante separari.

Hoc ergo certo fundamento supposito, superest dubium, an hæc gratia fuerit data Adamo à primo instanti creationis eius. Potuit enim non dari in primo instanti, & nihilominus dari ante peccatum, quia sufficiens tempus intercessit. In hoc ergo sensu dixerunt aliqui Theologi, Adam non fuisse creatum in gratia. Ita Alenf. 2. p. q. 91. membr. 1. art. 1. quauis membr. 2. cum in prima dixisset, gratiam ante lapsum. Idem tenet Magist. in 2. d. 24. Bonauer. in 2. d. 29. art. 2. q. 2. cum in prima dixisset, fuisse in gratia, priusquam peccaret. Et idem sentit ibi Scot. q. unica, & Marfil. in 2. q. 16. art. 6. & Richard. d. 21. art. 1. q. 1. & idem sentit quasi fortiori qui negant, Angelos fuisse in gratia creatos. Specialiter Aegid. in 2. d. 4. q. 1. art. 4. & ibidem Argem. q. 1. art. 2. Citatur etiam Hugo de Sancti Victor. lib. 1. de Sacram. p. 6. Veruntamen ille in cap. 17. in fin. *Nihil temere*, ait, *de fine volumus.* Loquitur de toto tempore illius status, de quo minime dubitare debuit, quauis de primo instanti dubia sit.

Videturque huic sententiæ fauere Cyprian. Epist. 74. ad Pompei. ubi cum dixisset, hominē natū deo per Baptismum, & in manu impositione Spiritum sanctum accipere, addit, *V. Spiritum tam natum accipiat, sicut in primo homine Adam factum est.* Ante enim Deus eum plasmavit, & tunc in sufflavit in faciem eius spiritum vitæ, neque enim potest accipi spiritus, nisi prius fuerit, qui accipiat. In quibus verbis videtur peculiari modo exponere verba illa Gen. 2. *Formauit igitur Deus hominem de limo terre, & inspirauit in faciem eius spiritum vitæ, & factus est homo in animam viuentem.* Nam prima verba intelligere videtur de formatione totius hominis integri, & capaci Spiritus sancti, quod non est, nisi homo iam constans ex rationali anima. Et ita in secunda verborum parte per spiritum vitæ, gratiam Spiritus sancti intelligere videtur, & consequenter necesse est, ut vltimam partem intelligat, non de vita corporis animalis, sed de vita spiritali animæ. Et quod ad rem præsentem facit, necessarium putat, ut prius homo extiterit, quàm Spiritum sanctum reciperet: ergo sentit non accepisse primum hominē gratiam in eodem instanti, in quo creatus est.

At verò D. August. 13. de Ciuit. cap. 24. quauis illam non probet expositionem, nam spiraculum finē interpretatur, nihilominus in hoc cōcordare videtur, quod in illo creationis instanti non recepit homo spiritum gratiæ, sed solum spiritum animæ rationalis. Et inducit illud Pauli 1. ad Corinth. 15. *Factus est primus homo Adam in animam viuentem, nouissimus Adam in spiritum viuificantem, sed non prius quod spirituale est, sed quod animale.* Et clarius lib. 2. de Gen. contra Manich. cap. 8. vbi eandem tradens expositionem de infusione animæ, per quam homo naturaliter viuuit, adiungit, *Nondum tamen spirituales hominem debemus intelligere, qui factus est in animam viuentem, sed adhuc animale.* Tunc enim spirituale effectus est, cum in Paradiso hoc est, in beata vita constitutus, præceptum etiam perfectionis accepit, ut verbo Dei consummaretur. Per quæ verba indicat, Adamum non fuisse

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. rum
anima.

D. V.

fuisse iustificatum, donec in Paradisum translatus est. Præterea idem August. l. 11. de Ciuit. cap. 12. dicit, quantum ad spem futuræ vitæ iustos in natura lapsa beatiores esse, quam fuerit homo in statu innocentie, quod non esset verum, si homo in statu innocentie, simul cum cæteris donis proprijs illius status gratiam etiam habuisset.

Et ex his testimonijs possunt coniecturæ, seu congruentiæ sumi. Prima, quia oportuit opus nature distingui ab opere gratiæ, & ideo prius tempore hominem creari, quam iustificari. Secunda, quia verisimile est, non fuisse Adam iustificatum, nisi in Paradiso, quauis extra Paradisum fuerit creatus. Tertia, quia homo adultus non iustificatur sine proprijs actibus: non potuit autem Adam, propter impedimentum corporis animalis, statim in primo instanti habere simul omnes actus ad iustificationem necessarios: ergo.

Nihilominus probabilius credimus, Adā fuisse iustificatum in eodem instanti, in quo fuit creatus. Hæc est sententia D. Thom. 1. p. q. 95. a. 1. quam omnes Thomistæ sequuntur, & Albert. Magn. in 2. d. 4. art. 1. & alij ibidem, & d. 29. idem censent in hoc puncto in primo homine, quod in Angelis, quos supra cōditos in gratia fuisse ostendimus. Et probatur primò ex verbis illis. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*, iuxta expositionem Patrum, qui per imaginem intellectualem naturam, per similitudinem verò sanctificationem gratiæ interpretantur, quos in superius libris allegauimus, & alios statim referemus. Nec dici cum fundamento potest, hominem in primo instanti factum esse ad imaginem in actu, (vt sic dicam) ad similitudinem autem, non actu, sed aptitudine. Hoc enim gratis fingitur, & distinguitur, cum Deus æqualiter de vtraque fuerit locutus. Item frustra adderetur *ad similitudinem*, propter solam capacitatem, quia hæc in imagine intrinsecè continetur. Ac denique cum hoc testimonium maximè fundetur in expositione Patrum, illi certè æqualiter docent, hominem simul accepisse imaginem, & similitudinem.

Secundò ad hoc probandum vtitur D. Thomas illo Ecclesiast. 7. *Deus fecit hominem rectum*, vt videre licet dicta q. 95. & 100. Et habet magnum fundamentum in Scriptura, in qua non dicuntur simpliciter recti, nisi iusti, & Deum in toto corde diligentes, iuxta illud Canticor. 1. *Recti diligite me*, & Job 4. *Quando recti delicti sunt?* & Psalm. 7. *Saluos fecit rectos corde*, & Psalm. 32. *Exultate iusti in Domino, rectos decet colla datio*, vbi in secunda sententia prioris ratione redditur, & ita eosdem vocat rectos, quos iustos vocauerat. Atque hoc sensu Aug. 14. de Ciuit. cap. 11. & 27. & de Correp. & grat. cap. 10. cum exponit, creasse hominem rectum, id est, bonæ voluntatis. Nam secundum August. non fecit voluntatem bonam, nisi charitas, imò neque aliquid simpliciter bonum sit sine gratia. Et in idem redit, quod Hieron. ibi & lib. 1. contra Iouini. exponit, hominem rectum, id est, bonum. Quia etiam non est homo simpliciter bonus, nisi sit iustus. Et ita etiam intellexit illum locum Rupert. lib. 2. in Gen. cap. 3.

Præterea non parum fauent, quæ de perfectione, quam Deus primo homini contulit, dicuntur Ecclesiast. 17. *Deus creauit hominem, & secundum se vestitus illam virtute*, id est, fortitudine, & robore, vtiq; animi, quod maximè prestat gratia. Et infra, *Disciplina intellectus impleuit illos, creauit illis scientiam spiritus*, &c. vtiq; ad illud, addidit illi disciplinam, & legem vite hareditauit illos, testamentum æternum constituit cum illis, & iustitiam, & iudicia sua ostendit illis. Per quæ verba non solum status gratiæ, sed etiam valde perfectus, indicatur. Verum est tamen inde non satis colligi illa omnia in instanti creationis fuisse

homini collata, aliqua enim ex illis potuerunt in Paradiso, & ante peccatum tribui. Addi verò potest, quod dicitur Sapient. 2. in fine, *Deus fecit hominem inextermabilem*, & ad imaginem similitudinis sue: nam ibi satis significatur, perfectionem illam à principio habuisse. Similitudo autem addita imagini perfectionem gratiæ indicat, vt dixi, iuxta multorum Patrum expositionem. Et præterea in eo, quod dicitur *inextermabilem*, stat⁹ integritatis, & immortalitatis indicatur, quia in gratia fundatus erat, vt statim dicam. Maximè vero hoc videtur confirmare Paulus ad Ephes. 4. dicens, *Renouamini spiritu mentis vestre, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis*. Vbi Paulus iubet, nos renouari induendo sanctitatem, quam Christus nouus homo nobis attulit, & istam sanctificationem renouationem vocat, quia per illam reducimur secundum spiritum ad illam primam nouitatem, quā in Adam habuimus, & amifimus: ergo præcelsit hæc sanctitas in primo homine. Et vt intelligamus, hanc sanctitatem fuisse in Adam à principio creationis, addit Paulus ad Colof. 3. *Expoliatis vos veterem hominem, & induentes nouum eum, qui renouatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creauit illum*.

Secundò probatur assertio ex Patribus. Et in primis alij adducunt pro hac assertionem Concilia, & testimonia in præcedenti adducta, nullū discrimen inter eas constituentes. Sed sine dubio est maximum, nam prior certa est, & de fide, quia est apertè definita: hæc posterior non est ita certa, quia nec satis expressè in Scriptura continetur, nec definita inuenitur. Possunt nihilominus induci Conciliorum, & Patrum testimonia in priori puncto allegata, quia dum docent, primum hominem ante peccatum fuisse iustum, indefinitè, & sine limitatione loquuntur: ergo indicant in toto illo priori tempore fuisse iustum, nec nos possumus cum fundamento distinguere diuersos status in illo priori tempore, nec Patrum locutiones limitare. Sed præterea conclusionem hanc specialiter confirmat August. lib. 14. de ciuit. cap. 11. dicens, *Bona voluntas opus est Dei cum illa quippe ab illo factus est homo*. Non autem bona voluntas apud Augustinum sine charitate. Vnde inferius subdit, *Vt erat itaque homo secundum Deum in Paradiso, & corporali, & spirituali, nec enim erat Paradisus corporalis propter bona corporis, & propter mentis non erat spiritualis*. Deinde in alijs locis sæpe indicat Augustinus totam rectitudinem, quā primi homines habuerunt in appetitu, & pacem illam inter corpus, & spiritum, fundatam in gratia fuisse. Vnde lib. 13. de Ciuit. c. 13. ait, *Postquam præcepta facta transgressio est, confestim gratia deserente diuina de corporum suo, um nuditate confusi sunt*. Quod etiam repetit lib. 11. Gen. ad litt. cap. 31. in fin. At verò certum est hominem à principio cum illa integritate fuisse creatum: ergo secundum August. etiam fuit in gratia creatus. Denique alibi in hoc æquiparat primum hominem, & Angelos, præsertim lib. de Correp. & grat. cap. 10. & 11. Atque de Angelis dicit idem August. lib. 12. de Ciuit. cap. 9. *Quod Deus simul erat in illis condens naturam, & largiens gratiam*, vt in præcedenti tract. lib. 5. in princip. latius diximus: idem ergo de primo homine August. sentit. Vnde in Enchirid. cap. 104. dicit, *Quod Deus primum hominem in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset: nomine autem salutis clarum est, significari sanctificationem gratiæ: ergo fuit homo conditus in gratia, secundum Augustinum*.

Præterea hoc indicant alij Patres, Damasc. lib. 2. de Fide, cap. 12. prius enim dicit, *Hominem ex visibili, stat⁹ Deus & inuisibili natura Deus manibus suis ad imaginem, & similitudinem suam condidit*. Et inferius addit, *His verbis ad imaginem vis intelligendi, arbitrijque libertas significatur*.

12: Probat 2. eadem assertio ex Patrib.

Quomodo assertio posita sunt qua alata sunt num. 2. & 3.

Deinde stat August. pro assertione.

cat. His autem ad similitudinem, virtutis quoad eius fieri potest, expressi similitudo, ubi ponderandum est verbum quoad eius fieri potest, quia non potest naturalis imago melius perfici, ad similitudinem Dei in statu viæ, quam per gratiā, de qua intelligitur, quod subdit: *Creauit itaque Deus hominem innocentem, rectum, probum, omni virtutum genere coornatum, Angelum alterum, adoratorem mixtum.* Et infra, *Spiritum simul & carnem, spiritum videlicet ob gratiam, &c. idem sentit Basil. Plalm. 48. circa illa verba, Homo cum in honore esset, non intellexit, dicens, Hominibus visus est, quia creatorum suum, & opificem agnoscere possint, & intelligere, insusflauit enim in faciem, hoc est, partem aliquam propriæ gratiæ apposuit homini, vt per hanc sibi impressam similitudinem, eum, cui similis est, agnosceret. Idem significat Nazianzen. Orat. 42. quæ est 2. in Pascha, nam describendo creationem hominis perfectionem gratiæ æquivalentibus verbis describit. Nam ab illo multa verba mutuauit Damas. ait enim, creasse Deum hominem velut Angelum alium mixtum adoratorem, terrenum, & celestem spiritum, & carnem, spiritum propter gratiam, carnem ob electionem, & quod mysterium extremum est, animi ad Deum nutu, & proportionem diuinitatem consequens.*

14.

Idem significat Cyrill. lib. 1. de Adorat. in spiritu, dicens: *Posteaquam propria natura rationibus hoc animal scilicet homo absolutum fuit, opifice Deo, statim illius similitudine prædicitur est. Impressa enim in illo est diuina imago nature inspiratio spiritui sancto.* Et lib. 2. in Ioan. cap. 3. ad medium. *Ad imaginem (inquit) & similitudinem Dei factus homo à Moyse dicitur. Ab eodem etiam didicimus spiritum ad imaginem diuinam figuratum hominem fuisse. Simul enim & vitam creaturæ spiritus immisit, & characterem suum, vt Deum decet, impressit, & sic fuit in Paradiso, quousque gratiam creatoris spiritu sancto inhabitante seruauit.* Et lib. 11. cap. 25. dicit in verbis illis, *Inspirauit in faciem eius spiritum vitam, significasse Moysen non absque sanctificatione spiritus animam homini datā, nec à diuina natura penitus deservitam, quod etiam repetit lib. 12. cap. 56. Sic etiam Chrysost. homil. 9. in Gen. dicit hominem factum ad similitudinem, quia virtutibus Deo similis effectus est, & homil. 16. ait, demonem inuidia motum esse, quoniam videbat hominem formatum in summo esse honore, & alia quæ supra retuli. Denique idem significat Prosp. in respons. ad 8. obiection. Gallorum, circa finem, dicens, *Neque hæc dona scilicet iustitiæ & gratiæ ita ex Deo esse opinemur, vt quia ipse natura nostra auctor est per conditionem, iam hæc contulisse videatur. Quia dedit quidem ab initio hanc homini facultatem sed omnes eam in illo amisimus, in quo omnes peccauimus. Videri etiam potest lib. 2. de vita contemplat. cap. 18. & Leo Papa serm. 4. de Natiuit. cap. 2. & Anselm. lib. de Conceptu Virg. cap. 10. ubi inter alia dicit, rationalem naturam iustam esse creatam. Multa etiam de hoc habet Bernard. serm. 1. de Annunt. & serm. de Coena Domini, & Rupert. libro 2. de victori. Verbi, cap. 6.**

15.
Probat
denique ra-
tionib.
Prima.

Secunda.

Tertia.

Ratione suaderi potest hæc sententia. Primò ex congruentia diuinæ prouidentie, nam Deus creaturas produxit in statu perfectio ad ferendum fructum vniuersi cuiusque fini consentaneum, vt supra de creaturis etiam homine inferioribus diximus: ergo multo magis credendum est, creasse hominem perfectum ad fructificandum in ordine ad supernaturalem finem, propter quem illum creabat. Secundo probari potest à simili, quia Deus creauit Angelos in gratia: ergo & hominem, nam sicut vtramque naturam æqualitatem quandam in gloriæ statu habere voluit, ita in statu vitæ verisimile est, vtramque aqualiter in gratia creasse. Quam æquiparationem multi ex citatis Patribus faciunt, & superius in num. 4. latius explicata est. Tertio est optima coniectura, quia si Adam perseverasset in statu iustitiæ, filij eius nascerentur in

gratia: ergo multo magis dicendum est primum eorum parentem fuisse in gratia creatum. Cogit per se nota. Antecedens verò infra tractandum est. Nunc verò declaratur a posteriori, quia nunc infantes ab instanti conceptionis incipiunt esse in peccato, quia carent gratia, quam habere deberent: ergo è conuerso, si radix non fuerit infecta, statim gratiam recipient, quam habere debuissent. Denique coniectura etiam supra tacta non est contemnenda, quia est certum, primos homines habuisse gratiam, antequam peccarent, & non potest cum fundamento, post primum instantem tempus certum iustificationis eorum designari, neque in primo instanti est peculiaris ratio repugnantie, aut difficultatis, vt ex solutionibus argumentorum patebit: ergo legè credibilis est, in primo instanti fuisse iustificatos.

Superest, vt argumenta in principio posita respondeamus. Primum sumebatur ex testimonio Cypriani, in quo etiam insinuat ratio, quia Aleth. Bonauent. & alij vtuntur: quia esse gratiæ supponit esse nature, & ideo prius debuit homo creati in esse naturali, quam gratiam reciperet. Ad quam rationem, vt hinc initium sumamus, facilius est responsio, quia satis est, quod creatio hominis in esse nature ordine nature præcesserit sanctificationem eius, nec fuit necessarium, vt etiam ordine temporis antecederet. Quæ responsio quantum ad vim rationis pertinet, sufficientissima est. Instans item potest exemplo à Cypriano inducto, eiusque auctoritate. Quia sanctificatio per Baptismum tempore antecedere debet plenitudinem spiritus sancti, quæ in confirmatione datur: neque ibi ordo nature sufficit. Responderetur tamen, non esse similem rationem, quia sanctificationes Baptismi, & confirmationis dantur per modum generationis, & perfecti augmenti, inter quæ solet esse non tantum ordo nature, sed etiam temporis. Item dantur per duo sacramenta distincta, inter quæ tēpus necessario interponitur, quia verumque successiue fit. At verò creatio, & productio gratiæ sunt in instanti & per modum creationis, & concretionis, & ideo sufficit inter eas ordo nature. Sed additur tandem auctoritas Cypriani, quia comparat sanctificationem Adæ respectu creationis eius, sanctificationi per confirmationem respectu generationis per Baptismum. Respondet æquiuoca esse verba Cypriani: sic enim ait: *Non per manus impositionem quis nascitur, quando accipit spiritum sanctum, sed in Baptismo, ubi spiritum sanctum accipiat sicut in primo homine Adam factum est. Ante enim Deus eum plasmavit, & tunc insusflauit in faciem eius statum vitæ. Neque enim potest accipere spiritum, nisi prius fuerit, qui accipiat.* Quæ comparatio potest duobus modis intelligi. Primò vt non loquatur de sanctificatione Adæ, sed de animatione per infusionem animæ rationalis, de qua ad litteram est sermo in testimonio Genesis, quod adducit. Et ita exemplum erit cum proportionem sumendum: quod sicut Deus prius formauit corpus, vt possit accipere animam, quam postea insusflauit in ipsum: ita prius homo generatur in Christo, quam ei spiritus sanctus singulariter conferatur. Vel secundo totum Adam intelligit, cum dicit prius fuisse plasmatum, scilicet, ex corpore, & anima constantem, & postea illi esse insusflatum spiritum, id est, gratiam: dicendum est, non facere vim in ordine temporis, nec ad hoc exemplum adducere, sed solum ad declarandum ordinem præsuppositionis, seu distinctionis inter actiones, quarum vna supponit effectum alterius, siue ille ordo sit temporis, siue nature, hoc enim nil ad causam refertur.

Ad secundum argumentum sumptum ex testimonio Aug. quod attinet ad primum ex lib. 13. ad Rom. de Ciuit. Aug. 18.

SVARE
de Angelis
re 6. dicitur
anima.

AD V.

de Ciuit. cap. 24. responderi potest, Augustinum non ibi tractare, vtrum Adam fuerit creatus cum gratia, necne, sed quid per verba illa significetur. *Inspirauit in faciem eius spiraculum vite.* In hoc ergo sensu dicit, per illa verba non significari inspirationem gratiae, ac proinde ex vi actionis significatur per illa verba, non fuisse Adam factum spiritua-lem, seu sanctum, sed esse factum hominem viuū, & naturalem, seu animale, vt declarant illa verba, *Et factus est homo in animam viuentem.* An verò cum illa actione coniuncta fuerit alia, qua homo iam factus in animam viuentem fuerit etiam factus in spiritum viuificantem, ibi Augustinus nec affirmat, nec negat, quia illud non tractat. Difficilius est alter locus ex l. 2. Gen. contra Manich. cap. 8. quia in eo videtur dicere, primum hominem non fuisse spirituale effectum, donec in Paradiso, hoc est, in beata vita constitutus preceptum perfectionis accepit. Sed fortasse ibi per hominem spirituale non intelligit hominem vtrunque in gratia constitutum, sed habentem iam integram perfectionem illius status, quam vsque ad Paradisum non obtinuit. Quae expositio acceptanda videtur, quia in alijs locis magis declarauit mentem suam, nisi velimus dicere in alijs locis postea addidisse, quod prius non satis declarauerat, vel fortasse affectus non fuerat. Aliud verò testimonium ex 11. de Ciuit. cap. 12. difficultatem non habet, quia Augustinus non dicit homines in statu innocentiae non fuisse aequos beatos in spe, sicut sunt homines lapsi, ordinari loquendo, neque hanc absolutam comparationem facit, alijs illo testimonio probatur, sensisse Augustinum, hominem in statu innocentiae non fuisse iustum, quod improbabile est. Comparat ergo hominem in statu innocentiae, reuelationem perseverantiae non habentem, cum homine iusto in statu naturae lapsae habente talem reuelationem, & hunc dicit esse beatiorem, non ratione iustitiae, sed ratione certitudinis aeternae salutis, quod clarum est.

Ad congruentias respondetur, ad primam, negando consequentiam, quia opus naturae, & gratiae, etiam si simul tempore fiant, satis ex suis terminis distinguuntur. Et homo, qui vtrunque beneficium simul recipit, per fidem optimè cognouit beneficium gratiae fuisse distinctum à dono creationis, & Deum erga se eo liberaliorem, quo vtrunque donum simul sibi donauit, ex quo ad maiorem erga Deum beneuolentiam, & gratitudinem permoueri potuit. Ad secundam congruentiam respondeo, non esse verisimile, Adam non fuisse iustificatum prius, quam in Paradisum translatus fuerit, quia illa tanta dilatio nec ratione, nec auctoritate fundari potest: diuina autem gratia tarda molimina nescit, nec tunc erant necessaria, vel oportuna. Item quia à principio fuit homo cum integritate naturae conditus, & sine rebellionis appetitus: cur ergo non fuisset etiam sanctificatus ante translationem in Paradisum? Denique maximè decuit vti in ipsum Paradisum iam sanctus ingrederetur, ibique perficeretur. Ad tertiam coniecturam de sanctificatione per propriam dispositionem post caput sequens dicam.

CAPVT XVIII.

Quam perfectam rerum supernaturalium cognitionem homo ante peccatum obtinuerit.

EX dictis in praecedenti capite manifestè colligitur habuisse Adam in statu innocentiae charitatem, & alias virtutes per se infusas morales, & dona Spiritus sancti, saltem quoad habitum: quia

haec, vt supponimus, consequuntur gratiam gratum facientem in omni eius statu, ideoque de his habitibus nihil aliud in particulari dicendum superest. De actibus verò eorum non nihil in capite sequenti addemus. Vt autem etiam constet, quid de fide, & spe sentiendum sit, supponendum vltius est Adam ante peccatum illam perfectissimam cognitionem non habuisse, quae est visio beata. Ita docent D. Thom. 1. p. q. 94. art. 1. & Alexand. Alenf. 2. p. q. 92. memb. 2. art. 1. & reliqui Theologi in 2. d. 23. Potestque conclusio duobus modis intelligi. Prior est indefinitus, nimirum Adam non toto tempore ante peccatum vidisse Deum clarè, seu pro aliquo tempore caruisse visione Dei. Et in hoc sensu conclusio est certissima, quia Adam potuit peccare, & peccauit in Paradiso, vt est de fide certum. Ergo eo tempore non videbat Deum, quia visio Dei saltem quandiu durat, reddit hominem im-peccabilem. Item certum est Adam in Paradiso fuisse viatorem, & in statu merendi, & ad hoc habuisse à Deo praeceptum, vt per eius obedientiam posset de Deo bene mereri, sed haec repugnant cum statu comprehensoris: ergo. Nec refert quòd Aug. interdum dicat, hominem in Paradiso fuisse beatum, vt lib. 11. de Ciuit. c. 12. & l. 14. cap. 10. nam loquitur de beatitudine inchoatae vitae. Vnde in lib. 11. Gen. ad litt. cap. 18. ait, hominem in Paradiso fuisse beatum, non simpliciter, sed secundum quendam modum, & ideo ibidem, & alijs locis ait, hominem si in Dei obedientia perseverasset sine morte ad statum comprehensorum transferendum fuisse. Et eodem modo loquitur Damasc. lib. 2. cap. 11. in princ. iun. & cap. 12. De hoc ergo sensu nulla est dubitatio, sed certa fides.

Posterior sensus est vniuersalis, scilicet nullo tempore, vel momento Adā vidisse Deum in sua creatione, vel in Paradiso. Et hic sensus licet tam certus non sit, nihilominus est omnino verus, & oppositum nullam habet probabilitatem. Ratio est, quia generalis regula Scripturae est, *Deum nemo vidit vnquam*, vti que in vita mortali, vel animali, iuxta id, quod alibi Deus dicit: *Non videbit me homo, & viuet*, vti que animali vita. Ab hac autem regula generali non licet quenquam excipere sine sufficientis auctoritatis fundamento. Quia talis exceptio non potest ratione ostendi etiam in primo homine, quia illud priuilegium non erat debitum illi statui: imò nec est secundum se consentaneum statui viatoris, & alioqui pendet ex liberali Dei voluntate: ergo nisi de hac voluntate per reuelationem, seu auctoritatem constet, non solum gratis, sed etiam temere quispiam affirmare audebit, priuilegium hoc Adā in Paradiso, aut tempore vitae fuisse concessum. Quòd autem id nulla auctoritate fundetur, probatur, quia neque in Scriptura reuelatum est, neque à Patribus, vel Ecclesia traditum. Aliqui verò dixerunt, soporem illum, quem Deus immisit in Adamo ad formandam E-uam, fuisse eleuationem mentis eius ad visionem Dei clarā, vt sic omnino à sensibus abstractus a-uulsiōnem costae non sentiret. Quam opinionem refert D. Thomas dicta q. 94. art. 1. & nihil de ea dicit. Re tamen vera nullum fundamentum in verbis Scripturae habet, quia nomen *soporis* valde generale est, & gratis determinatur ad extasim visionis beatae, quia potuit esse sopor ille per solam cognitionem abstractiuam in altissima contemplatione, vel prophetica reuelatione, vt in superioribus diximus cum Augustino lib. 2. de Gen. contra Manich. cap. 12. nec propter solam abstractionem à sensibus, aut propter indolentiam ex ablatione costae visio beata necessaria erat, quia per plura alia media facillimè potuit Deus vtrunque praestare, vt per se satis est notum, & suprà etiam explicatum.

Adam in instanti

1. Assertio praambula: Sensus vniuersalis assertiois probatur 1.

Probatur 2.

Non obstat Augustinus

Nec Damascenus

2. Probatur etiam sensus aliter.

Occurrit quidam

Sine fundamento tamē

Hoc lib. 2. c. 2. an. 17.

Ex